

■ Anketa

Léčba „nemocného muže Evropy“: Byznysmeni radí, jak uzdravit Česko

Jan Prokeš,
Michaela Ryšavá
autori@hn.cz

Označení nemocný muž Evropy je historicky spojené s Německem, které se v 90. letech ekonomicky vyrovnávalo se svým znovusjednocením. V souvislosti s aktuálními ekonomickými problémy našeho západního souseda toto slovní spojení opět ožilo. Tamní deník Die Welt však tuto nálepku nyní přisoudil Česku, které se podle něj jako jediná země Evropské unie nedokázalo zotavit z dopadů koronavirové pandemie.

Čeští majitelé firem, zástupci byznysových svazů a další experti, které HN oslovily, s tvr-

zením většinou souhlasí. „Nacházíme se v situaci za minutu dvanáct,“ míní partner v poradenské společnosti Deloitte Jiří Sauer.

„Ve vztahu k inovacím a podpoře mladých technologických firem stát dlouhodobě jedná nekoncepčně. Místo naplňování vize silné, sebevědomé, otevřené ekonomiky jako bychom pracovali na tom, aby se z Česka stalo málo přívětivé dálniční odpočívadlo před německými hranicemi. Na něm zajistíte své základní potřeby, pobývat na něm ale dlouho nechcete, a už vůbec tu nebudete investovat,“ dodává Sauer.

Mezi důvody, proč je domácí hospodářství ve špatné kondici, zmiňují také další oslovení podnikatelé oblasti, kde by měl změnu na-

startovat stát. Jde hlavně o příliš sešněrovaná pravidla na trhu práce, nedostatečnou podporu průmyslu nebo také chybějící pravidla pro zdanění zaměstnaneckých akcií, které by především do start-upů přilákaly talentované pracovníky.

Ve výčtu odpovědí se však objevil i jeden důvod, který míří na soukromé investory. Podle Petra Šímy, spoluzakladatele investiční skupiny Depo Ventures, totiž dostatečně neinvestují do nových technologií. „O inovacích se pouze mluví. Existují čestné výjimky, ale můj pocit je, že většina českých kapitalistů už chce jen nějak dožít,“ říká Šíma, jehož společnost loni založila andělský fond pro začínající start-upy.

Investice do nových technologií, jako je umělá inteligence nebo různé inovace v energetice, se podle Šímy zhodnotí třeba až za deset let. „Český průmysl byl a je krátkozraký, se snahou o levnou výrobu. S tím se uspět v dlouhodobém horizontu nedá. Samozřejmě je to vidět v nedostatečných investicích do technologických start-upů, ale i do zavádění nových technologií do průmyslu,“ tvrdí Šíma.

Nízké zapojení soukromých investorů do podpory vědy a výzkumu ukazují také data OECD, tedy organizace sdružující 38 ekono-

micky velmi rozvinutých států. Podle čísel z roku 2021 bylo v zemích OECD z veřejných rozpočtů hrazeno 27 procent celkových výdajů na výzkum a vývoj. Zbytek připadal na soukromé investory. V Česku naopak stát hraď asi 40 procent výdajů.

V minulosti však podnikatele od větších investic do výzkumu a vývoje odrazovaly časté spory s finančními úřady. Tyto investice mají nárok na daňovou úlevu, ale úředníci finančních úřadů měli mnohdy jiný názor na to, co je a co není inovace, a po firmách chtěli daně doplácet.

Více peněz do výzkumu zmínil v návodu na cestu z krize také Die Welt: „Recepty jsou v Německu stejné jako v Česku. Více peněz do školství, do výzkumu a vývoje. Méně byrokracie. Investice do strojů, robotů a softwaru, který nahradí chybějící pracovní sílu.“

Zoslovených podnikatelů s označením Česka za nemocného muže Evropy nesouhlasí spoluzakladatel stavební společnosti Liko-S Libor Musil. „Každá země projde jednou za čas depresí. Postihlo to v Evropě před časem Švýcarsko, Polsko, Irsko a dneska je v tom Německo spolu s námi. U nás se to projevuje jenom o trochu více, protože jsme na německém trhu velmi závislí,“ myslí si Musil.

Otázka: Co podle českých byznysmenů domácí ekonomice nejvíc schází a jak ji nastartovat, aby nezaostávala?

Šárka Litvinová

spolumajitelka společnosti Asiana (provozuje portál Letuška.cz)

Naše ekonomika i celá společnost trpí vysokou mírou zbytnosti. Nedokážu ale posoudit, zda jsme na tom hůř než ostatní evropské země. Změny bych začala liberalizací zákoníku práce a omezila jeho ochrannou funkci. Zrušila bych většinu našich zastupitelských úřadů v zemích EU a ušetřené prostředky věnovala na budování obchodních zastoupení ve vytipovaných perspektivních zemích na ostatních kontinentech, kde by se měl šanci uplatnit náš export. Přehodnotila bych také náš systém dotací.

Pavel Dvořáček

majitel líkérky Rudolf Jelínek

S pohledem listu Die Welt částečně souhlasím. Česko by potřebovalo zjednodušit pracovní právo, zejména usnadnit propouštění a najímání zaměstnanců. Stát by také měl propustit 35 procent úředníků a tím snížit agendu pro podnikatele a občany, nezvyšovat spotřební daně, elektronizovat státní správu nebo snížit počet obcí maximálně na 3000. Současně by měl motivovat občany k větší aktivitě, aby nečekali, že se o ně stát postará.

Libor Musil

zakladatel společnosti Liko-S

S označením Česka jako nemocného muže EU nesouhlasím. Každá země projde jednou za čas depresí. Postihlo to v Evropě před časem Švýcarsko, Polsko, Irsko a dneska je v tom Německo spolu s námi, u nás se to projevuje jenom o trochu více, protože jsme na německém trhu velmi závislí.

Jako základní příčinu krize vidím restriktivní kroky vlády směrem k podnikatelům. Určitě bylo potřeba řešit důchodový systém, ale v době uzdravování našeho podnikání po covidu a po energetické krizi nám neměla vláda vytvořit další překážky.

Problém vidím také v přetrvávající podpoře zahraničního kapitálu u nás. Opět byly schváleny investiční pobídky z našich daní ve stovkách milionů korun pro zahraniční firmy. Růst zahraničních korporátů přitom odebírá z trhu práce další lidi, které pro rozvoj podnikání potřebujeme my. Kvůli nezdravě nízké nezaměstnanosti se výrazně snížila pracovní morálka lidí. Pracovníci si potom jen pomalu zvykají na novou ekonomickou realitu, protože nemusí. Zavádění změn tak trvá déle.

Josef Jaroš

předseda představenstva Asociace malých a středních podniků

Článek Die Welt bohužel v zásadě správně charakterizuje aktuální stav Česka. Dlouhodobé příčiny vidím v přehřátém trhu práce, kde chybí kvalifikovaná i nekvalifikovaná pracovní síla a využití zahraničních pracovníků je naším státem velmi omezené. Dále také v cenách energií. Německá vláda například v listopadu oznámila další opatření na podporu průmyslu v oblasti cen energií, čímž posílí konkurenceschopnost německých firem a zatraktivní zemi pro investory. Nám naopak hrozí skokový nárůst regulovaných složek ceny energie. Problém je také v úrovni zavádění nových technologií, jako je automatizace, robotizace a digitalizace. Naše firmy, bez ohledu na velikost, v tom mají ještě stále značné rezervy. Typický malý a střední podnik má například dnes automatizovanou jen čtvrtinu produkce a robotizováno přibližně 10 procent produkce.

Pavel Sobotka

ředitel Frentech Aerospace

Průmysl by měl být tahounem ekonomiky. Protože se nám ho ale podařilo podseknot, projevuje se to i v poklesu spotřeby a dalších aktivit. To vše musí mít negativní dopady na HDP. Tím, jak výrazně zdražily energie, jsme si způsobili téměř neřešitelné problémy. Jiné země byly opatrnější a věděly, že průmysl je to hlavní, co musí dobře fungovat. U nás

toto veřejné povědomí není, a tak nás to dohání. Například asijské země svůj průmysl posilují, i Francie a Německo se o něj starají.

Pavol Rusnák

spoluzakladatel SatoshiLabs

Z mého pohledu je nejhorší nejistota a každou chvíli se měnící pravidla pro firmy a živnostníky. Hned v závěsu je potom často byrokracie, která je mnohdy nesmyslná. Pro menší společnosti to znamená, že kvůli takové záležitosti tráví pomalu polovinu času papírováním a administrativou a nemohou se soustředit na svůj hlavní byznys. To může rozvoj firem či start-upů značně zpomalit, nebo dokonce úplně zastavit. Rychlost je totiž v inovativním prostředí často klíčovým faktorem.

Petr Šíma

partner DEPO Ventures

Naprostou souhlasím s Die Welt. Podle mě ale není ani tak problém ve fungování státu, jako spíš v nepružnosti soukromého kapitálu. Soukromý kapitál dlouhodobě neinvestuje do nových technologií. O inovacích se pouze mluví. Existují čestné výjimky, ale můj pocit je, že většina českých kapitalistů už chce jen nějak dožít. Technologické investice mají investiční horizont třeba 10 let i více. Jinak se nedá investovat do opravdu nových technologií, jako je AI, energetika a jiné. Český průmysl byl a je krátkozraký, se snahou o levnou výrobu. S tím se uspět v dlouhém horizontu nedá. Samozřejmě je to vidět v nedostatečných investicích do technologických start-upů, ale i do zavádění nových technologií do průmyslu. Ale samozřejmě i stát by mohl udělat víc. Hlavně podpořit soukromé investory k investicím, především daňovými úlevami.

Jiří Sauer

partner Deloitte

Autor článku v Die Welt má bohužel v mnoha bodech pravdu. Česká ekonomika se nachází v situaci „za minutu dvanáct“. Ve vzta-

hu k inovacím a podpoře mladých technologických firem stát dlouhodobě bez ohledu na složení vlády jedná nekoncepčně. Místo naplňování vize silné, sebevědomé, otevřené ekonomiky jako bychom pracovali na tom, aby se z Česka stalo málo přívětivé dálniční odpočívadlo před německými hranicemi. Na něm zajistíte své základní potřeby, pobývat na něm ale dlouho nechcete a už vůbec tu nebudete investovat.

Česko je v současné podobě subdodavatelská ekonomika založená na levné pracovní síle, pro kterou se vneslo označení montovna. Chybí výraznější podíl high-tech průmyslu. Místo datacenter stavíme sklady. Co potřebujeme, je změnit strukturu ekonomiky a zaměřit se na výroby a služby s vysokou přidanou hodnotou.

Jednu z velkých překážek na cestě k této změně představuje velmi přísné pracovní právo. Stát také klade firmám překážky v zaměstnávání kvalifikovaných cizinců. Evergreenem je vysoké zdanění práce.

Filip Mikschik

zakladatel a CEO StartupJobs

Ano, jedna éra končí. To je dobré si zcela upřímně přiznat. Česko jako 17. spolkový stát Německa, který celý funguje jako jedna velká fabrika na auta, bude postupně minulostí. A určitě v ní neleží budoucnost české ekonomiky. Ostatně toto německé konstatování je v zásadě jen předzvěstí toho, co čeká i ekonomiku německou. Pokud nám podstatná část ekonomiky stojí na sektoru, kde proběhl zcela zásadní posun a aktuální výroba přestává být relevantní, jak technologií, tak cenou, má ekonomika problém.

Zlaté české ručičky byly skvělé, ostatně české kořeny najdeme prakticky na všem, co formovalo 20. století. O rukách to ale vlastně nikdy nebylo, ač se to tak mohlo zdát. Vždy to bylo o dobrých nápadech, inovacích. V tom jsme dobří. Jen to nenosíme hrdě na tričku, protože vždycky byl někdo trochu lepší v tom, jak tu naši práci odprezentovat, jak ji prodat. Podle toho naše ekonomika vypadá. Toto je potřeba změnit. Česko má na to být inovativním leaderem a v mnoha oblastech jím také je. Jen si to musíme uvědomit a podporovat to. Nečekat na to, že přijde někdo ze zahraničí a postará se o nás.